

... da občutim v sebi
le eno veličast vesoljstva tihega:
R a s t .

(Srečko Kosovel, Prerojenje)

Šola, vrata v svet

»Škoda je, da študentje ne poznate dobro obilja in razkošja, v katerem živite.«
(Das Glasperlenspiel,
H. Hesse)

Šola je nedvomno prvenstvena ustanova. V taki ali drugačni obliki je prisotna v vseh družbah. Le posredovanje določenega znanja namreč vključi otroka v družbo, narod, kulturno okolje. Brez tega posredovanja občega znanja človeštva, se otrok ne bi mogel vključiti v človeško družbo. Absurdne so zato pravljice podobne Tarzanovi zgodbi!

Družba si je ob družinski vzgoji zamislila še šolsko, ki naj bi otrokom in mladini posredovala sintezo človeškega znanja, brez katerega je vsakršno bivanje v družbi oteženo, da ne govorimo o tem, da bi brez tega osnovnega znanja bilo težko napredovati in odkriti ali iznajti novosti.

Pri tem pa se naravno postavi vprašanje, koliko tega občega znanja nam danes omogočijo naše šole, kako dijaki sprejemajo posredovanje tega znanja, kako ga učitelji in profesorji nudijo, in če gre res za znanje, ki ga bodo mladi ljudje, ko odrastejo, znali uporabljati? Še vedno namreč velja pravilo, da je pravo znanje samo tisto, ki ti ostane, tudi ko pozabiš vsa pravila in vse formule. Pravo znanje je tisto, ki te je naučilo uporabljati možnosti, da prideš do določenega zaključka ali vsaj ti nakaže pravilno pot, po kateri bi se lahko prikopal do zaključka. Pravzaprav, kot trdi Trstenjak v delu »Psihologija ustvarjalnosti«, se »prava človekova ustvarjalnost razodeva le v odpiranju vprašanj, v tem, da nekdo splošni problem zasluži, ga odpre in prikaže; šele potem sledi reševanje problema.«

Se spominjate s kakšnim pričakovanjem ste si želeli v prvi razred osnovne šole? Spoznati nove zanimive stvari? Šola je vsekakor spodbudna in zanimiva stvar, ki otroka veseli. V njem je še zadržava radovednost človeka, ki hoče razumeti kako gre svet, ki hoče znati. Toda kakšno je stanje v višjih razredih? Nedvomno precej različno. Šola je večkrat tudi muka, razlog za solze, grenke ure, strah itd. Anketa, ki smo jo izvedli med letošnjimi maturanti, nam pokaže naslednjo sliko: na 74 abiturientov, kar 23 višješolcev ni bilo zadovoljnih s svojo izbiro. 38 matu-

rantov se je pozitivno izrazilo o svoji višješolski izbiri; štirje niso imeli še jasnih pojmov in so se odločili za izraz »ne vem«; 9 maturantov pa je vrnilo neizpolnjeno vprašanje.

Naravno je, da se človek vpraša, kako to, da je tako visoko število maturantov nezadovoljno s svojo šolsko izbiro. Sprašujemo se, ker ne verjamejo, da gre samo za slabe dijake. Ali je šola dovolj zanimiva, se pravi taka, da bi izpolnila pričakovanja in želje dijakov. Največji odstotek nezadovoljnih je recimo na trgovski, mogoče prav zato, ker se bojijo, ali zavedajo, da jih šola ne pripravi dovolj za sodobno delo na njihovem področju. Z eno besedo, določene krivde je treba iskati tudi v sami šolski strukturi, programih in zakaj ne, mogoče tudi v učnem osebjem.

Ne gre za kritike ali obtožbe. Prepričani smo, da tako učitelji kot profesorji skušajo dati največ, kar morejo, odziv pa je velikokrat šibak. Po mnenju univerzitetnih profesorjev pa so di-

jaki zadnjih letnikov povsod bolje pripravljani in več znajo, kot njihovi predhodniki izpred desetih let. Višja šola je torej pridobila na resnosti. Učenje je spet vrednota, oziroma tudi priložnost odkrivanja. Zgleda, da so dijaki in profesorji zaslužili, da je šola priložnost, da se mladino pripravi na prihodnost. To je splošni pedagoški cilj vzgojiteljev. Cilj, ki pa mora biti prisoten že na osnovni šoli. Naj zato citiramo besede »magistra ljudi« iz romana »Igra steklenih biserov« Hermana Hesseja, ki pravi: »Učitelje bolj potrebujemo kot vse drugo, može, ki bodo zbudili pri mladini zmožnost merjenja in presojanja in ki bodo njeni vzori v spoštovanju resnice, v poslušnosti duha, v službi besede.«

Za zaključek pa se za trenutek ustavimo pri geslu k članku. Smisel je očiten. Študentje se res ne zavedajo v pravi meri, koliko svobode in prostosti smo deležni v našem stanu. Greh je ta čas zapraviti s stvarmi, ki nas ne bogatijo. Tu ne gre izključno za šolo. Življenje nas bogati. Opazovati okolje in družbo in ob tem opazovanju si ustvariti samostojna mnenja, spremljati dogodke, tudi to je šola. Dejanje in duh morata na skupno pot, da bodo rezultati pozitivni za posameznika in družbo.

MLADI IN ZAPOSILITEV

Čeprav se nam po napovedih nekaterih ekonomistov obetajo boljši časi, ni trenutno gospodarsko stanje v Italiji še prav nič rožnato. To se odraža tudi pri zaposlitveni ravni, ki je še vedno zelo nizka v primerjavi z drugimi industrializiranimi državami. Velik problem predstavlja v Italiji brezposelnost mladih. Veliko je mladeničev in mladenk, ki so sicer polni dobre volje, a jim ne uspe najti še tako skromne zaposlitve.

Pod takimi pogoji postaja torej izbira poklica bistvene važnosti. Usmeritev v področja, ki ne dajejo velikih izgledov za zaposlitev, zna biti mnogokdaj napačna, četudi čuti mlad človek zanimanje za tisto stroko. Tipičen primer so mladi zdravniki, ki tudi več let po (napornem) študiju še vedno živijo od miloščine kakega nestalnega dela, če so seveda tako srečni, da se do njega dokopajo.

Kako naj se torej mladinec danes usmeri? Najboljše bo, če najprej ugotovi, katere so stroke, ki mu najbolj ležijo pri srcu, nato pa naj med

temi izbira tisto, za katero izve, da nudi največ možnosti za zaposlitev.

Največji problem imajo danes tisti, ki se usmerjajo na univerzo. Fakultete kot so medicina, pravo, farmacija so že prenaseljene in ne dajejo velikih izgledov za bodočnost. Obstajajo pa druge fakultete, ki nudijo absolventom še kako možnost zaposlitve. Trenutno so to na primer inženirstvo (predvsem elektronsko) ali pa statistične vede.

Bistvenega pomena je seveda, da mlad človek, ki se usmerja v poklic, vsaj približno ve, na katerem področju bo lahko našel zaposlitev, ko bo končal študij. To je včasih težko napovedovati, saj z napredkom tehnologije nastajajo iz dneva v dan novi in vedno bolj specializirani poklici. Anketa, ki jo je pred kratkim izpeljal neki italijanski teden, je ugotovila, da so področja, ki imajo največ možnosti razvoja, mikroelektronika, telekomunikacije, bioinženirstvo in informatika. Usmeritev na eno od teh področij bo jutri bržkone nudilo zanesljivo zaposlitev.

Očarljiv in skrivnosten podzemski svet: v prazgodovini naravno zatočišče človeka, pozneje vir fantastičnih in strašnih zgodb, danes pa predvsem delček našega sveta, ki ga je še treba odkriti in spoznati.

Marsikateri navdušenec se je že spustil v globino opremljen z vrvmi, stopnicami, žebli in neobhodno potrebnim svetilko. Kaj pravzaprav žene človeka v take pustolovščine? Spopad z naravo ali uveljavitev lastne moči ali še čudovito vznemirjenje ob odkrivanju neznanega in mračnega? Po rovu hodiš, občutki so nepopisni: navdušenje pomešano s strahom. V misli se ti vtepejo najrazličnejše realne ali nemogoče, fantastične podobe. Sla po odkritju nečesa enkratnega pa morda tudi strašnega te prevzame: morda je kje skrita votlina, v kateri je ohranjena še kaka nam neznan oblika življenja ali pa je morda kje rov, ki pelje naravnost do sredine našega planeta. Bujna človeška domišljija je tako rodila veliko bajk, pripovedk, romanov. Naša sodobna družba pa skuša vsemu, kar je iracionalno ali sad naše domišljije, dati ustrezno razlago. Tako zadiši tudi v jamarstvu po znanstvenem. Vernovo potovanje v sredino Zemlje zamenjajo priročniki z nasveti za jamarje amaterje, vodniki, ki nam podrobno opisujejo vsak korak v teh apnenčastih luknjah. Čar starih bajk se izgublja. Skrivnosti so razkrinkane. Tudi vznemirjenje ni več isto. Ne gre več za odkrivanje novega, marveč za hojo po že shojenih poteh. Kljub temu pa čar svetlobnega žarka, ki se ubada v temne stene votlin in se vije po nagubani površini, še vedno ostane.

Podzemska čudesa so danes pravzaprav vsakomur odprta. Posebno nas, ki živimo v neposredni bližini apnenčastege Krasa, kaj rado zamika, da si ogledamo kako jamo. Mislim pa, da je zanimanje za jamarstvo pri nas Slovencih preskromno v primerjavi s tistim, ki ga izkaže večinski narod. Še enkrat moramo tako ugotoviti, da se za **naše** kraške lepote in dragocenosti zanimajo bolj tujci kot domačini sami. To priča tudi dejstvo, da se pogosto sliši za izid kake knjige na to tematiko, toda pretežno le na italijanskih knjižnih policah. Tako je ponovno izšla podobna publikacija, o kateri je za Rast napisal kratko predstavitev E. Halupca. Naj tu poudarim še hvalevredno dejstvo, da prinaša knjiga tudi predstavitev v slovenščini. **Ur.**

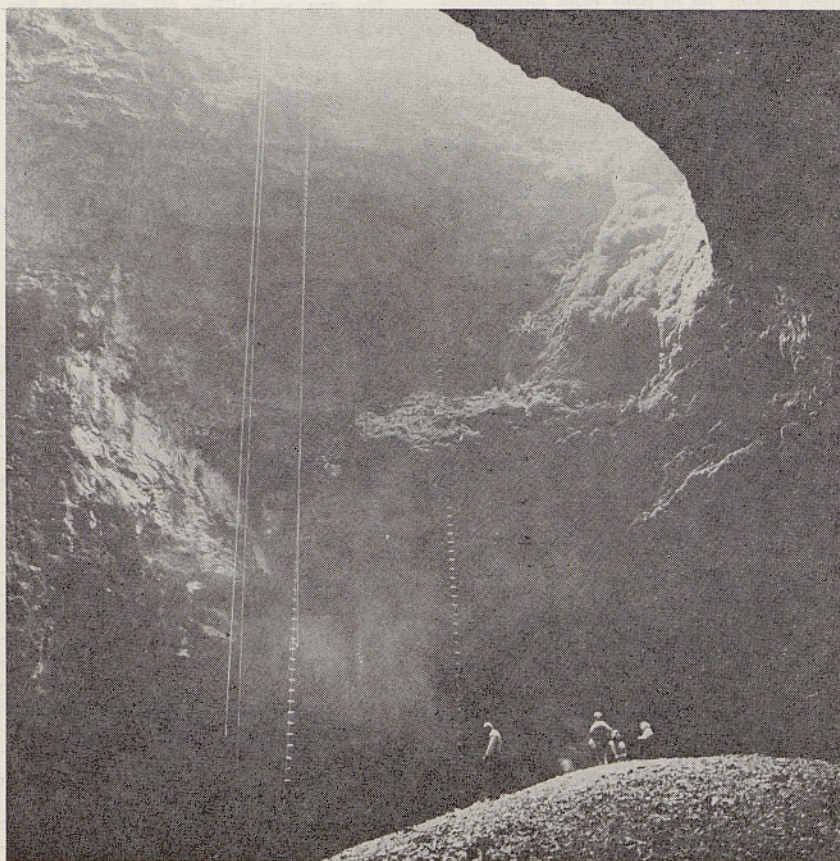
Franco Gherlizza, »—100«, Club Alpinistico Triestino, Trst 1983

Ob praznovanju stoletnice organizirane jamarstva na Tržaškem, je izšla publikacija Franka Gherlizza o najglobljih votlinah na tržaškem Krasu, tistih, ki — kot pravi naslov — prekašajo mejo 100 metrov globine. Za vsako jamo prinaša knjiga neobhodno potrebno za njih pravilno raziskovanje; razne sli-

ke pa dopolnjujejo opis najpomembnejših značilnosti. Avtor se v besedilu — čeravno daje prednost ozkemu tehničnemu opisovanju globeli, jam, brezen, votlin in rofov — rad zaustavi tudi na okusnih elementih iz kronike in nas tako seznanja z dogodki in ljudmi, ki so vezani na raziskovanje teh podzemskih votlin. Med drugim najdemo tudi opis »zgodovinskih« brezen kot je jama pri Trebčah, ki jo lahko brez nadaljnega smatramo za »Leviathan« svetovnega jamarstva iz pionirskih časov, ali opis obsežnih podzemskih tvorb kot je Vetrovna jama, ki se skriva na desnem pobočju doline Glinščice, ali še drugih globeli in »manjših« jam, ki so z nedavnimi odkritji dosegle v zadnjih letih v naslovu omenjeno globino. Ta vodič, ki je trenutno najnovejši in najbolj izpopolnjen na tem področju, bo brez dvoma v veliko pomoč speleologom in jamarским skupinam, ki hočejo raziskovati tržaško ozemlje. Istočasno pa je ta lahko zanimivo branje za vse tiste, ki se s to aktivnostjo ne ukvarjajo v prvi osebi, ampak želijo le spoznati — lahko bi rekli nekoliko »globlje« — nekatere značilnosti očarljivega podzemnega sveta na tržaškem Krasu.

Enrico Halupca

KATERINA LEGIŠA

Skrivnostne globine podzemlja (foto Halupca)

Četudi bi te gledala celo večnost, se ne bi naveličala. Vsakokrat bi mi razkrila novo skrivnost, pokazala svojo lepoto, zašepetala nov glas. Kakšna milina objame moje srce, ko poslušam cipresino pesem, kot bi mi hotela povedati vso zgodovino sivih razvalin, ki te stražijo na visoki skali. Človeški pojem ne more zajeti časa, ki ga je morje porabilo, odkar te poljublja. Včasih so ti poljubi grobi in ostri, tako da se zarišejo v tvojo skalnato dušo. Celotno metulj ali galeb se mi zdi lepši, ker obletava prav tebe. Ljubim morsko sapo, ki se igra v mojih laseh, sončni žarek, ki boža moj obraz. Takrat čutim, da sem tvoja z dušo in telesom.

Ljubim tvoje ljudi z vsemi njihovimi preglavicami, z globoko žalostjo in prekipevajočim veseljem. Kot bi jim pustila v dediščino nekaj prav posebnega. Stiskaš jih v svoj objem kot mati svoje otroke.

Ko je Bog ustvarjal slovensko zemljo, te je zagledal in se nasmehnil. Ta nasmeh ti je ostal. Kažeš nam ga ob vsakem sončnem zahodu, ko se sončna barva razlije po nebu. In zdi se, kot bi bil božji nasmeh.

22. septembra 1984 se je okrog štiri tisoč mladih iz vse Slovenije in zamejstva (tudi s Koroške) zbralo v Stični na 4. srečanju slovenske verne mladine. Iz Trsta smo se podali kar v tridesetih, iz Gorice pa jih je bilo okrog petnajst. Srečanje je bilo pod geslom »Poklicani smo k zvestobi«. Jutranji molitvi in uvodnemu govoru je sledilo delo po skupinah, nato pa poročanje nekaterih skupin in zaključna slovesna maša ob somaševanju štirih škofov in okrog sto duhovnikov.

Skupine so bile manjše — od 15 do 20 ljudi. Pogovor se je vil okrog glavne teme, ki je bila tudi geslo našega srečanja: »Poklicani smo k zvestobi«. Vsak od nas je dobil že prej brošuro, v kateri je bila tema obrazložena, tako da smo tudi lažje o tem razpravljali. Največ poudarka je bilo na ZVESTOBI in POKLICU: zvestoba Bogu, življenjskim idealom mladih kristjanov in narodu, poklic kot božji klic, naj si bo to duhovniški poklic ali nasplošno to, da si poklican kot kristjan, oče ali mati, sin ...

»Nihče ne more živeti, ne da bi njegovo življenje odmevalo v drugih — kot blagoslov ali prekletstvo.«

Ta misel me je predvsem prevzela: kako veliko odgovornost nosi vsak izmed nas in vendar se je ne zaveda ali pa se je noče zavedati, raje jo odklanja. Kako potrebno je, da se zavzemaš za stvar, si poln zaupanja, poguma, navdušenja, visokih idealov in predvsem to, da se odpoveduješ samemu sebi, kar je morda največja naloga!

In še nekaj osebnih občutkov. Moram priznati, da sem se v začetku počutila zelo odtujeno; jaz in nekaj tisoč tujih ljudi okrog mene. Vendar ko sem se z dvajsetimi mladimi pogovarjala v skupini in jih tako tudi malo spoznala, smo se vsi čutili bolj povezane. To je pripomoglo, da sem potem ostalih tri tisoč in nekaj mladih res sprejemala kot svoje bližnje, ne več tuje. In k temu je seveda doprinesla tudi maša, ki nas je morda še tesneje povezala. Tako da sem se sama sebi čudila, ko smo se nasmehnili drug drugemu in se ob odhodu pozdravili.

Važno je tudi omeniti, da je tako srečanje-manifestacija pomembna, ker postane Cerkev živa skupnost mladih kristjanov in predvsem, kar je še pomembnejše, VIDNA skupnost v družbi. Za verske skupine iz Slovenije je bila to priložnost, da so si izmenjale izkušnje in se po vsakoletnih skupnih duhovnih vajah v Stržišču zopet sestale. Mislim, da je bilo zelo važno, da smo tudi zamejci prisostvovali in tako obvestili širšo množico o našem »delu in obstoju« in tudi spoznali razmere v Sloveniji in se od teh kaj naučili. Vse pa je to srečanje navdalo z večjo močjo za nadaljnje delo in na osebni ravni morda vzbudilo razne dvome ter načelo vprašanja, ki nam bi drugače ne prišla na misel.

t. p.

Vse se je pričelo v ponedeljek, 27. avgusta, ko se nas je v slovenskem dijaškem domu v Trstu zbralo kar 36 mladih raziskovalcev. Večino mladih sem že poznala, saj sem bila lani na raziskovalnem taboru v Benečiji. Bilo pa je tudi precej novih obrazov. Letos smo imeli prvič v svoji sredi dekletki s Koroške in tri člane gibanja »Znanost mladini« iz matične domovine. Razdeljeni smo bili na šest skupin, med katerimi je pomembno omeniti na novo ustanovljeno arheološko skupino. Ostale pa so bile etnološka, geografska, naravoslovna, sociološka in zgodovinska. Sama sem bila član zgodovinske skupine.

Raziskovali smo osnovno šolo v vasi Boljunec od vsega začetka do NOB in to preko pričevanj bivših učencev. Tema je bila zelo zanimiva in obširna. Razdelili smo se na več podskupin in se omejili le na nekatera področja. Intervjuvance smo povpraševali o šolskem posloju, materialnih pogojih učencev, disciplini, narodnostni vzgoji in partizanski šoli.

Še posebno zanimivo je bilo obdobje pred prvo svetovno vojno. Otroci so takrat hodili v šolo bos, niso imeli malice, šolsko torbo so poznali le najpremožnejši in še ti so si jo izdelali sami.

Učitelji so pretepal učence s palico ali s črtalom. Vsi brez izjeme se spominjajo »ribic«, ki so jih imeli na rokah. Zelo nas je navdušilo živahno pripovedovanje g. Karla Sancina, ki nam je tudi vljudno posodil zvezke in spričevala, ki jih hrani še danes.

Vsi intervjuvanci so bili zelo prijazni. Na pomoč sta nam priskočila tudi zgodovinski odsek in študijska knjižnica, ki sta nam posodila učbenike. Prijazno so nas sprejeli tudi v ravnateljstvu in na šoli ter nam dali na razpolago vse dokumente, ki smo jih potre-

bovali. Geografi pa so se redno posluževali občinskega arhiva.

Našo skupino sta letos vodila dva mentorja, ki sta nam bila pripravljena priskočiti na pomoč v vsakem trenutku, saj take vrste raziskovalnega dela nismo še nikoli opravljali.

Podobno se je vršilo delo tudi v ostalih skupinah. Arheologi so raziskovali traso rimskega vodovoda, etnologi navade in običaje, geografi pa izrabo tal in kmetijstvo. Naravoslovci so zbirali podatke in material za pripravo načrta za »informatijski center«, s katerim bi prikazovali lepote Glinščice. Uporabljali so tudi kompjuter. Sociologi so izvedli anketo med mladimi od 15. do 21. leta starosti.

Dan je potekal tako, da smo bili zjutraj in popoldne skoraj vedno na terenu, zvečer pa smo poslušali predavanja na najrazličnejše teme: naravoslovje, etnologija, informatika ... Nekateri večeri so bili posvečeni družabnosti, tako smo se lahko bolje spoznali in sprijateljili.

Zelo pomemben je za mladega raziskovalca tudi »krst«. Veterani, in sicer tisti, ki so že bili na enem ali več taborih, »krstijo« nove člane. To ni tako lahko, saj je vsakega čakala kaka preizkušnja. Lahko bi rekli, da so se vsi člani dobro odrezali in podelili smo jim naslov častnih raziskovalcev.

Dnevi so hitro minevali in že je bil tu dan predstavitev dela domačinom. Za to priložnost smo pripravili precej panojev. Imeli smo tudi diapozitive in slike.

Vsaka skupina je pripravila zaključno poročilo. Tako se je uradno zaključil zelo uspeli 4. mladinski raziskovalni tabor, naše delo pa še ni zaključeno. Seveda pa smo veliko odnesli: naučili smo se novih metod dela in si pridobili veliko novih prijateljev.

Marija Zlobec

Vtisi s Prekmurja

Julija sem se udeležil mladinskega raziskovalnega tabora v Prekmurju. Mladinski socio-geografski tabor je organizirala ustanova »Gibanje znanost mladini« s sodelovanjem socio-geografskega inštituta univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani.

Ne bom govoril o poteku tabora, ampak bom opisal dejansko tamkajšnje stanje madžarske narodnostne skupnosti v Prekmurju.

Imel sem priliko, da sem govoril z mladimi Madžari in Slovenci, ki bivajo v lendavski občini. Tabor je potekal v vasi Čentibi, oz. Csente, kjer je 75% prebivalcev madžarske narodnosti.

Madžari živijo strnjeno na območju mursko-soboške in lendavske občine. V Prekmurju je približno 10.000 Madžarov, ki imajo že nekako »globalno« za-

ščito. Na tem območju stopajo v veljavo vsa določila, ki so značilna za dvojezično območje: dvojezičnost je priznana povsod, začenši od uradov. Temeljno vlogo igra pri tem šola. Na osnovnih in srednjih šolah se učenci madžarskega in slovenskega jezika učijo madžarsčine in slovenščine. V vrtcih se igrajo skupaj otroki madžarskega in slovenskega jezika.

V Sloveniji se morajo namreč tudi učenci slovenskega jezika učiti madžarsčine (tako italijanščine v Istri). To medsebojno spoznavanje in izmenjavanje dveh kultur in jezikov je pripeljalo do važnih rezultatov: povsod govori mladina oba jezika. Ni bojzani, da te ne bi pri uporabi enega izmed dveh jezikov razumeli. (Pomislimo, kako so

(Dalje na naslednji strani)

Glasbeno udejstvovanje na Goriškem

V zadnjem desetletju se je glasbena kultura na Goriškem precej razširila. Prej se je le redkokdaj lahko glasbeno izobraževal, ker so bile razmere take, da si je ta študij takrat le malokdo lahko privoščil. Danes pa lahko opazimo, da je skoraj vsak drugi človek seznanjen z osnovami te umetnosti. Poleg šole Glasbene Matice v Gorici, ki ima pri nas že večletno tradicijo, smo v zadnjih desetih letih ustanovili novo Glasbeno šolo pod upravo Zveze Slovenske Katoliške Prosvete v Gorici. Slednja je razširila svoje delovanje tudi na vasi; tako so nastale podružnice v Doberdolu, Štandrežu, Jamljah in Števerjanu. Na podoben način deluje tudi šola GM z različni oddelki kot npr. v Sovodnjah in Doberdolu.

Opazamo, da mladina najraje obiskuje pouk klavirja, mnoge zanima tudi harmonika, pogrešamo pa godala in pihala. Podobno kot pri drugih italijanskih glasbenih šolah, je tudi pri nas občuten ta problem, da mladega človeka težko privabi študij violine ali viole, le redkokdaj pa igranje klarineta ali trobila nasploh (na Goriškem deluje še kaka godba na pihala, opažam pa, da počasi propada tudi ta dejavnost). Klavir nudi namreč osnovo glasbenega študija in dijaku, v sorazmerno kratkem času, daje možnost lahkega izvajanja in razvedrila, kar pa je pri drugih instrumentih vsaj na začetku težje. Brez dvoma je

pod temi pogoji, ko večina dijakov študira klavir in le malo je tistih, ki se posvečajo drugim instrumentom, težko ustanoviti razne instrumentalne skupine ali raznovrstne komorne zasedbe. Zato so tudi zaključni glasbeni nastopi, čeprav nekateri tudi zelo dobro in tehtno pripravljene, premalo pestri in revni, prav zaradi pomanjkanja razgibanosti, ki bi jo ustvarila le raznolična izbira barvitosti, to je izvajanje na različne instrumente. Vseeno, kljub tem manjšim tehničnim problemom raznih glasbenih ustanov, lahko vedno pozitivno ocenimo delovanje vsake najmanjše glasbene šole; mislim, da je njihova primarna funkcija prav ta, da človeka kulturno razgleda, da bogati njegovo notranjost in da vzbuja v njem emotivnost in doživljanje. Vsaka minimalna pridobitev pa veliko pomaga, da se uresniči boljše pogoje za delovanje na drugih področjih. V tem oziru velja omeniti pri nas predvsem zborovstvo.

Slovenci imamo že dolgo tradicijo zborovskega petja in, sorazmerno z večinskim narodom, imamo na našem ozemlju veliko dejavnikov. Prav s prihodom mladih sil, ki so skoraj vse vsaj malenkostno glasbeno izobražene, se pozna, da je tudi pri naših manjših zborih viden majhen napredek. Verjetno ni pa tistega zagona in prepričanja do skupnega dela, kar je bila glavna značilnost naših prejšnjih generacij. Vse-

eno pa mislim, če seštejemo vse faktorje, da smo vendar na boljšem nivoju kot pred leti. Nekaj pa me skrbi: opažam, da večina Slovencev gleda bolj na kvantiteto kot pa na kvaliteto zborov. Seveda, lepo je, če se Slovenci lahko predstavimo s številnimi zbori na raznih prireditvah, vendar pa ne smemo prezirati pomena, ki ga ima v našem času dobra kakovost. Po mojem je izredne važnosti, da začnemo misliti tudi na kvalitetnejše skupine, ki jih sicer pri nas pogrešamo; samo tako bomo našo kulturo lahko posredovali in prikazali v pravilnem merilu tudi večinskemu narodu, da bo lahko spoznal, da imajo naše skupine in naša dela svojo umetniško vrednost in da so na dobri kakovostni ravni.

H. L.

Vtisi s Prekmurja

v Italiji razmere drugačne, ker večinski narod ne zna slovenščine, poleg tega pa je zelo živ odpor do vsega, kar je slovensko.)

Na tem območju, ki smo ga raziskali, uporabljajo oba jezika povsod: na cesti, v gostilnah, v uradih, na sodišču. Poleg tega ni nihče sovražno razpoložen do tebe, če govoriš jezik, različen od njegovega.

Starejši ljudje, ki so živeli še pod Madžari, ne znajo slovenščine, oziroma jo težko razumejo. Generacije 30-40 letnikov pa razumejo oba jezika, ju bejejo in pišejo.

Funkcionalna dvojezičnost na vseh področjih javnega življenja je tu stopila v veljavo proti koncu petdesetih let. Prej to ni bilo mogoče zaradi kominforma, ki je posebno na tistem področju naredil mnogo škode. Prebivalci so imeli občutek železne ograje. Odnosi med SFRJ in Madžarsko so se izboljšali po letu 1956. V šolskem letu 1956/57 so uvedli dvojezično šolstvo. Ustanovili so tako imenovano samoupravno skupnost, katero sestavljajo ljudje obeh narodnosti in razpravljajo izključno o problemih, ki se tičejo madžarske narodnostne skupnosti. Težave nastajajo v organizacijah združenega dela, kjer dvojezičnost ni tako dožive-ta, kot na drugih področjih.

Kaže torej, da komunisti polagajo na medsebojne stike med narodi veliko truda. Vedo, da so manjšine most med različnimi državami. Zahodni svet vsekakor lahko kritično gleda na gospodarsko stanje v Jugoslaviji (napačne investicije, polog, znižanje plač); priznati pa ji mora delo, ki ga je opravila v korist tam živečim manjšinam, saj je prav na tem področju lahko v zgled drugim državam.

Sandro Hrovatin

RAST, mladinska priloga Mladike 8-84. Pripravila uredniški odbor mladih. Tisk Graphart, Trst, oktober 1984. To število je uredil Marjan Kravos.

V svetu elektronike

Sobota. Skupina fantov z dobro založenimi denarnicami se zbere, da gre v igralnico. To je slika, ki jo dnevno vidimo v našem mestu in po vsem civiliziranem svetu. Te zabave slonijo na elektronskih igrah, ki so se v zadnjih letih bliskovito razširile; oprava imamo s strojčki polnimi gumbov in vzvodov, ki jih pritiskamo in pomikamo, ki oddajajo vesoljsko glasbo v spremljavi najrazličnejših luči, ki se prižigajo in ugašajo. Te elektronske igre pa so poplavile tudi trgovine. Lahko bi torej rekli, da je elektronika prekoračila prag naših domov. Če pa podrobno analiziramo ta pojav, spoznamo, da te igre v resnici razvijajo v mladem človeku le reflekse in nikakor ne pripomorejo k njegovemu duševnemu razvoju. Lahko bi med tovrstne igre uvrstili celo televizijo, ki nas ravno tako navaja k pasivnemu sprejemanju oddaj. In prav to pasivno sprejemanje je ena izmed značilnih potez našega časa.

Toda elektronika v pravem smislu besede je nekaj drugega: pripomogla je k razvoju komunikacij, radijskih in televizijskih oddaj, telefonije na velike

razdalje. Poleg tega je elektronika stopila tudi v industrijo, kjer je omogočila dograditev posameznih avtomatskih strojev in pa bolj zahtevne avtomatizacije za nadzorovanje obsežnih proizvodnih procesov. Da sploh ne omenimo uporabe na znanstvenem področju: v kristalografiji, v jedrski fiziki, v astronomiji, kjer rešujejo elektronski računalniki v nekaj minutah tako težke naloge, da bi jih dober inženir ne mogel s papirjem in peresom rešiti v celem svojem življenju. Mislim torej, da tu ni potrebno poudariti važnosti te znanosti. Uporabiti pa bi jo bilo treba v koristne namene in ne za bogatenje na račun drugih (elektronske igre!).

Torej, tako ali drugače, se je v kratkem elektronika izzala kot tista veja znanosti, ki ima največ možnosti za praktično uporabo in ki vzbuja pri ljudeh največje zanimanje, morda ker jih uvaja v tisto, kar naj bi bil svet prihodnosti. Žal pa še ne moremo odgovoriti na vprašanje, kdo bo v tem svetu prevladal: človek ali stroj?

F. B.